

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

1 (585)

ISSN 1407-1479

2020. gada 13. janvāris

PAR ĪSTERMIŅA ZINĀTNISKĀM VIZĪTĒM 2020. GADĀ

Ikviena Latvijas zinātnieks var pieteikties īstermiņa mobilitātes vizītei uz ārvalstu zinātnisko centru/institūtu, kas ietilpst Latvijas Zinātņu akadēmijas partnerakadēmiju administrēto institūciju lokā. Vairākas LZA partnerakadēmijas (piem. Igaunijas, Lietuvas, Itālijas, Izraēlas ZA u.c.) atbalsta īstermiņa mobilitātes vizītes neatkarīgi no zinātnieka pamatdarba vietas, t.i. zinātnieka institūcija, universitāte vai tml. Vizīšu mērķi var būt visdažādākie: kopīgi pētījumi, sadarbības uzsākšana, darbs bibliotēkā, arhīvos un/vai piedalīšanās zinātniskā konferencē. Pētījumu tematikai nav ierobežojumu, taču vizītes mērķim jābūt saskaņotam ar sadarbības partneri ārvalstīs.

Mobilitātes vizīšu kārtību nosaka LZA Valdes apstiprinātie "Noteikumi par Latvijas zinātnieku īstermiņa mobilitātes vizītēm un ārvalstu zinātnieku uzņemšanu LZA divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros", kas atrodami LZA tīmekļvietnes sadaļā Starptautiskie sakari/Divpusējā sadarbība.

NB! Lūdzu, ņemiet vērā, ka sadarbībā ar Bulgārijas, Polijas un Čehijas zinātņu akadēmijām prioritāras ir vizītes divpusējo

sadarbības projektu izpildei, taču atbalstītas tiek arī individuālas vizītes.

Par vizīšu finansiālo pusi. Akadēmijas pielieto izmaksu sadales modeli, proti, LZA partnerakadēmija finansiāli nodrošina Latvijas zinātnieka uzturēšanos konkrētajā valstī (apmaksā viesnīcas vai tml. izdevumus un līgumā paredzēto dienas naudu) atbilstoši vizītes darba programmai. **Svarīgi:** vizītes dalībniekam pašam jārisina starptautiskā transporta biļešu maksas jautājums. LZA savukārt nodrošina partnerakadēmiju nominēto zinātnieku uzturēšanos Latvijā un saskaņo zinātnisko programmu. Vieszinātnieki, kas ierodas LZA sadarbības līgumu ietvaros, galvenokārt tiek izmitināti Akadēmijas viesu istabās 14. stāvā.

Lūdzam iesniegt pieteikumus 2020. gada vizītēm līdz 1. maijam (ja uz kādu no valstīm gada kvota nebūs piepildīta, pieteikumus pieņemsim līdz 2020. gada 30. oktobrim). Informācijai tel. 67227391, mob. 26478619 vai e-pasts: int@lza.lv.

Kristaps Broks, LZA Ārējo sakaru organizators

Divpusējās sadarbības apmaiņas braucieni 2019. gadā

Nr. p.k.	LZA partnerinstitūcija – zinātņu akadēmija (ZA)	Apmaiņu kvota vai pēc vienošanās (***)	Īpaši nosacījumi un ieteikumi	2019. gadā izmantoto dienu (vizīšu) skaits	
				No Latvijas	Uz Latviju
1	Austrijas ZA	***	Tikai Austrijas ZA institūti	–	–
2	Baltkrievijas NZA	50 dienas		5 (1)	28 (5)
3	Berlīnes–Brandenburgas ZA	6 nedēļas	Tikai kopprojekti	–	–
4	Bulgārijas ZA	12 nedēļas		6 (1)	40 (5)
5	Čehijas ZA		Tikai kopprojekti	10 (2)	34 (5)
6	Gruzijas ZA	4 nedēļas		–	–
7	Igaunijas ZA	75 dienas		12 (4)	21 (2)
8	Itālijas ZA	60 dienas		–	–
9	Izraēlas ZA	6 nedēļas		–	–
10	Lietuvas ZA	75 dienas		35 (8)	6 (3)
11	Melnkalnes ZA	21 diena		–	–
12	Polijas ZA	100 dienas		40 (3)	71 (9)
13	Slovākijas ZA	21 diena		–	–
14	Ukrainas NZA	30 dienas		–	4 (1)
15	Ungārijas ZA	7+7 dienas	1 vizīte (proj.) 1 vizīte (ind.)	–	–
16	Zviedrijas Hum. ZA	28 dienas		–	–
KOPĀ:				108 (19)	204 (30)

VALSTS ZINĀTNISKĀS KVALIFIKĀCIJAS KOMISIJAS PĀRSKATS PAR DARBU 2019. GADĀ

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija (VZKK) no 2019. gadā astoņās (8) sēdēs izskatīja 134 promocijas darbus, no tiem astoņi (8) tika atgriezti promocijas padomei darba uzlabošanai, tika skatīti VZKK vēlreiz un virzīti aizstāvēšanai, 23 darbi atdoti promocijas padomēm ar lēmumu "var aizstāvēt pēc recenzijā minēto trūkumu novēršanas". Trīs darbi šobrīd ir atlikti un tiks skatīti vēlreiz.

2019. gadā izskatītie promocijas darbi pa specialitātēm iedalās šādi (iekavās 2018. gadā izskatīto darbu skaits): arhitektūra – 5 (0), bioloģija – 5 (6), būvzinātne – 3 (6), datorzinātne – 6 (2), ekonomika – 7 (9), vadībzinātne – 12 (9), elektronika un telekomunikācijas – 4 (1), enerģētika – 5 (2), elektrotehnika un elektronika – 3 (4), farmācija – 1 (1), filozofija – 1 (0), fizika – 6 (9), informācijas tehnoloģijas – 5 (3), tiesību zinātne – 9 (8), komunikāciju zinātne – 1 (0), ķīmija un ķīmijas inženierzinātnes –

3 (13), lauksaimniecības zinātne – 0 (3), literatūrzinātne – 1 (1), folkloristika – 1 (2), materiālzinātne – 2 (1), mākslas zinātne – 0 (3), matemātika – 1 (0), medicīna – 16 (12), mehānika – 1 (1), mašīnzinātne – 2 (1), mežzinātne – 3 (2), pārtikas zinātne – 2 (5), pedagogija – 9 (8), psiholoģija – 0 (3), socioloģija un politikas zinātne – 8 (0), transports un satiksme – 3 (3), valodniecība – 1 (4), veterinārmedicīna – 2 (3), vides zinātne – 6 (7).

Augstskolas pēc izskatīto promocijas darbu skaita: LU – 51 (46), RTU – 34 (32), LLU – 13 (16), DU – 4 (7), RSU – 15 (12), RISEBA – 1 (5), Liepājas Universitāte – 4 (3), BA "Turība" – 6 (3), Latvijas Mākslas akadēmija – 0 (0), Latvijas Mūzikas akadēmija – 0 (1), Baltijas Starptautiskā akadēmija – 4 (4), TSI – 1 (1), Latvijas Sporta pedagogijas akadēmija – 1 (0), Vidzemes augstskola – 0 (1).

Ilga Jansone,
VZK komisijas priekšsēdētāja

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME INFORMĒ

2020. gada janvārī zinātniskās institūcijas uzsāks 47 fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu īstenošanu. Projekti noritēs 3 gadus, un kopā tiem tiks piešķirti valsts budžeta līdzekļi 13 783 347 EUR apmērā.

Latvijas Zinātnes padome 2020. gada sākumā (janvāris vai februāris) izsludinās 2020. gada fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursu.

Konkursa nosacījumos nebūs jaunu izmaiņu, kas skar projektu iesniedzējus, salīdzinot ar 2019. gada konkursu.

Ingmārs Kreišmanis,
LZP vecākais eksperts

IESPĒJA PIETEIKTIES STUDIJĀM UN PĒTNIECĪBAI ČEHIJĀ

Čehijas Republikas valdība piedāvā šādas stipendijas studijām un pētniecībai Čehijā 2020./2021. akadēmiskajā gadā:

- trīs stipendijas augstskolu mācībspēkiem un augstskolu pētniekiem (uzturēšanās laiks Čehijā – līdz vienam mēnesim);

- stipendijas bakalaura, maģistra un doktora studijām (kopā 30 mēneši, viena stipendiāta uzturēšanās laiks Čehijā 2 – 10 mēneši).

Pieteikšanās nosacījumi un iesniedzamo dokumentu saraksts, kā arī pieteikuma veidlapas pieejamas

VIAA un Čehijas Izglītības, jaunatnes un sporta ministrijas tīmekļvietnēs.

NB! Kandidātam ir nepieciešama ielūguma vēstule.

Pieteikumu iesniegšanas termiņš – **2020. gada 15. aprīlis**. Pieteikumi jāiesniedz trīs eksemplāros (trešais eksemplārs paliek Valsts izglītības attīstības aģentūrā) klātienē vai pa pastu Valsts izglītības attīstības aģentūrai, Valņu iela 1, Rīga, LV-1050.

Papildu informācija: **Marika Pīra**, VIAA Starptautiskās sadarbības programmu nodaļas vecākā speciāliste

Sveicam jubilejā!

5. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Jāni IKSTENU!**
5. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Pēteri VIDENIEKU!**
10. janvārī – LZA goda locekli **Alekseju NAUMOVU!**
14. janvārī – LZA isteno locekli **Ēriku JĒKABSONU!**
18. janvārī – LZA isteno locekli **Andri AMBAINI!**
24. janvārī – LZA isteno locekli **Arni KALNIŅU!**
24. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Imantu KIRTOVSKI!**
24. janvārī – LZA ārzemju locekli **Oskaru OZOLIŅU!**

Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

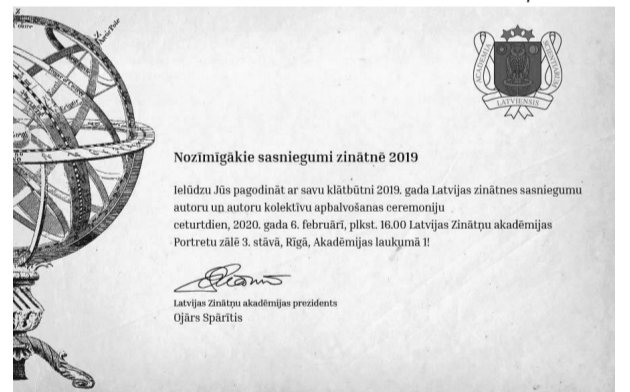
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA AICINA UZ 2019. GADA NOZĪMĪGĀKO SASNIEGUMU LATVIJAS ZINĀTNĒ GODINĀŠANAS CEREMONIJU!

Ceturtdien, **6. februārī**, plkst. 16.00 Latvijas Zinātņu akadēmijā (LZA) norisināsies 2019. gada nozīmīgāko sasniegumu Latvijā autoru un autoru kolektīvu godināšanas ceremonija! Latvijas Zinātņu akadēmija pērn nosaukusi desmit nozīmīgākos sasniegumus Latvijas zinātnē, kā arī piešķirusi septiņus LZA Prezidenta Atzinības rakstus. Uzvarētāju vidū ir Latvijas vadošo zinātnisko institūciju pētnieku veikums, gan teorētiskie, gan lietišķie pētījumi atspoguļo mūsdienu zinātnes starpprozaru raksturu, kā arī Latvijas un ārvalstu zinātnieku veiksmīgo sadarbību.

Zinātnes sasniegumu izvērtēšanu Latvijas Zinātņu akadēmija veic kopš 2002. gada. Gadu gaitā par LZA organizētā zinātnes sasniegumu konkursa popularitāti Latvijas zinātniskā pētniecisko institūciju vidē un akadēmiskajās aprindās liecina stabils konkursa dalībnieku skaits un pieteikumu nemainīgi augstā zinātniskā kvalitāte. Kopš 2013. gada Latvijas Zinātņu akadēmija rīko īpašu konkursa laureātu godināšanas ceremoniju, kas ieguvusi plašu rezonansi sabiedrībā un medijos.

Ilze Stengrevica

LZA sabiedrisko attiecību speciāliste

PAZIŅOS PAULA STRADIŅA BALVAS LAUREĀTU UN ATKLĀS IZSTĀDI "MUZEJA DRAUGS JĀNIS STRADIŅŠ"

Piektdien, **17. janvārī**, plkst. 16.00 Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā norisināsies Paula Stradiņa balvas praktiskajā medicīnā laureāta paziņošana, kā arī izstādes "Muzeja draugs Jānis Stradiņš" atklāšana.

Pauls Stradiņš (1896-1958) – latviešu ķirurgs, onkologs un medicīnas vēsturnieks. Balva medicīnas zinātnē un tās vēsturē, par ievērojamu zinātnisku veikumu praktiskajā ārstniecībā. Paula Stradiņa balva turpina Medicīnas vēstures muzeja 1983. gadā iedibinātās Paula Stradiņa balvas tradīcijas.

Kopš 1991. gada 14. novembra balvu piešķir kopīgi LZA un MVM, kopš 2014. gada arī ar RSU. **Medicīnas zinātnē** balvu saņēmuši V. Rudzīte un V. Utkins (1992), K. J. Keggi (1994), J. O. Ērenpreiss (1996), K. K. Zariņš un I. Lazovskis (1998), J. Kļaviņš (2000), J. Volkolokovs (2002), A. Bļugers (2004), A. Skaģers (2006), B. Zariņš (2008), J. Gardovskis (2010), V. Pīrāgs (2011), R. Lācis (2014), A. Pētersons (2016), G. Laganovska (2018). **Balvu medicīnas vēsturē** saņēmuši V. Kaņeps, J. Stradiņš (1983), P. Gerke, B. Petrovs (1984), V. Derums, A. Georgijevskis (1985), N. Stradiņa, P. Zabrudovskis (1986), K. Arons, J. Ļisicins (1987), K. Vasiljevs, A. Viksna (1988), A. Kaikaris, V. Kalnins (1989), H. Millers-Dics, I. un J. Krūmaļi (1990), J. Āboliņš, A. Alksnis (1991), Dz. Alks (1993), A. Dirbe (1995), J. Strupulis (1997), Z. Čerfass, E. Larsens (1999), J. Salaks, V. Kalnbērzs (2001), J. Vētra (2003), K. Habriha, V. Jākobsons (2005), E. Platkājs (2007), Ē. Ezerietis (2008), J. Gaujens (2009), F. Ungers (2009), L. Alikmets (2011), G. Belēvičs (2013), R. Šengelija (2015), D. Baltiņa un M. Baltiņš (2017), A. M. Somma (2019).

SAGATAVOTS LZA KONSILIJA “ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS IEGUVUMI” ZIŅOJUMS

Konsilijā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas Augstceltnē, 2019. gada 4. novembrī. Ar pilnu ziņojuma tekstu ir iespējams iepazīties LZA tīmekļvietnē www.lza.lv.

Konsilijā piedalījās: Inga Goldberga (LR Saeima), Artūrs Toms Plešs (LR Saeima), Viktors Valainis (LR Saeima, Latvijas Lielo pilsētu apvienība (LLPA)), Dana Reizniece-Ozola (LR Saeima, ZZS); Andris Jaunsleinis; Arnis Šults (VARAM Reformu nodaļas vadītājs); Gints Kaminskis un Māris Pūķis (LPS); Elita Eglīte (Amatas novada domes priekšsēdētāja); Māris Timermanis (Amatas novada izpilddirektors); Laimis Šāvējs (Jaunpiebalgas novada domes priekšsēdētājs); Māris Dadzis (Ventpils novada domes priekšsēdētāja vietnieks); Hardijs Vents (Pārgaujas novada domes priekšsēdētājs); Gunta Auza (Jelgavas Domes izglītības pārvalde); Jānis Turlajs (SIA “Karšu izdevniecība Jāņa sēta”); Ojārs Spārītis, Pēteris Trapencieris un Raita Karnīte, (Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA)); Baiba Rivža (Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) un LZA); Lilita Seimūškāne un Andris Miglavs (LU Biznesa vadības un ekonomikas fakultāte (LU BVEF)), SIA EDO Consult ekonomists); Pēteris Šķiņķis (LU Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte (LU ĢZZF)).

Konsilija mērķis bija izvērtēt administratīvi teritoriālās reformas (ATR) patiesos pierādījumus balstītos ieguvumus.

Konsilija slēdzienā konstatēts:

Kaut gan piedāvātās ATR sagatavošanā ir ieguldīts liels darbs, tās ieguvumi, zaudējumi un ietekme uz valsts sociāli ekonomisko attīstību ir vāji argumentēti un nepietiekoši izskaidrota sabiedrībai, tāpēc sabiedrībā paliek neizprasta. Iespējams, reformai var būt finansiāls ietaupījums pašvaldību institūciju un fiziskās un sociālās infrastruktūras samazināšanas rezultātā, bet var arī nebūt, jo pilni ar reformu saistīti ieguvumi un zaudējumi ne ilgtermiņā ne īstermiņā nav novērtēti un salīdzināti. Ietekme uz sabiedrības attīstību nav vērtēta. Nav noliedzams, ka varas centralizācija un finanšu koncentrācija ierobežos pašvaldību demokrātiju.

Latvijā joprojām nav izpratnes par vēlamu valsts teritorijas administratīvo dalījumu un pārvaldības struktūru, tāpēc var uzskatīt, ka šī ATR nebūs pēdējā. Reforma nav saistīta ar lielām valsts pārvaldes, fiziskās un sociālās infrastruktūras reformām, izņemot skolu reformu, tā neparedz pašvaldību finanšu izliedzināšanas sistēmas pielāgošanu jaunajai situācijai. Vairums ekspertu secina, ka ATR nespēs īstenot formulētos mērķus un sasniegt apsolītos rezultātus, jo to formulējumi ir miglaini un aptuveni, un nav pierādīts ne ceļš, kā tos var sasniegt, ne arī iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu raksturojoša novērtējuma rādītāji un metodes.

Konsilijā iesaka atlikt ATR ieviešanu līdz brīdim, kad reformas virzītāji būs sagatavojuši vispusīgu analīzi un izskaidrojuši sabiedrībai pierādījumus balstītos priekšlikumus vismaz šādos aspektos:

- ietekme uz sabiedrības attīstību;
- iedzīvotāju dzīves kvalitātes un uzņēmējdarbības vides izmaiņas pēc reformas;
- ATR reformas saistība ar citām reformām: visa skolu tīkla (ne tikai vidusskolu) optimizāciju, valsts pārvaldes institūciju decentralizāciju, veselības un sociālās aprūpes un transporta sistēmu attīstību;
- Latvijas teritorijas līdzsvarota attīstība un apdzīvotība;
- precīzas norādes par valsts, pašvaldību un teritoriālo vienību pārvaldes (vai pašpārvaldes) funkciju sadali;
- pašvaldību finanšu izliedzināšanas sistēmas pielāgošana pēc reformas;
- iekšējās un ārējās migrācijas novērtējums un to seku izvērtējums;
- pašvaldību perifēriju līdzvērtīga pārstāvēniecība lēmumu pieņemšanas procesā;
- reformas rezultātu un efektivitātes novērtēšanas kārtība (rādītāji un metodika).

Sagatavoja *Dr.oec. Raita Karnīte*,
LZA akademiķe

LZA KONSILIJA “ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS IEGUVUMI” ZIŅOJUMAM PIEVIENOTIE ĪPAŠIE VIEDOKĻI

Konsilija ziņojuma saskaņošanas laikā saņēmām LR Saeimas deputāta **Artūra Toma Pleša** vēstuli, ko iekļaujam ziņojumā kā “īpašo viedokli” (jo tas atšķiras no konsilija dalībnieku vairākuma viedokļa).

“Iepazīstoties ar ziņojuma “Administratīvi teritoriālās reformas ieguvumi” projektu, vēlos izteikt viedokli par konsilija secinājumiem un slēdzienu. Manuprāt, šobrīd nebūtu pareizi apšaubīt reformas atlikšanu, ja par tās turpināšanu un īstenošanu vietējās pašvaldībās līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanām š.g. 21. marta Saeimas sēdē iestājas vienbalsīgi visi klātesošie 13. Saeimas deputāti. Izdarot kādus secinājumus un slēdzienus, aicinātu rūpīgāk iepazīties ar š.g. 14. maija Ministru kabineta sēdē izskatīto informatīvo ziņojumu “Par sabiedrībai apsprišanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli”, kurš joprojām tiek apspriests ar pašvaldībām un sabiedrību. Ziņojumā ir norādīti gan Saeimas un Ministru kabineta izvirzītie reformas mērķi un ietverti secinājumi par esošo situāciju valsts pārvaldes sistēmā, kuras neatņemama sastāvdaļa ir pašvaldības. Tāpat dokuments precīzi raksturo 2009. gada reformu un tās sekas, kas tiešā veidā bija par pamatu iepriekšminētajam Saeimas vienbalsīgajam lēmumam turpināt reformu vietējās pašvaldībās. Līdz ar 2012. gadā Saeimā apstiprināto Nacionālās attīstības plānu 2014.–2020. gadam, tika iezīmēti jauni virzieni valsts pārvaldes darbības organizācijā, proti, turpināt pilnveidot valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu. 2013. gadā Saeimā tika iesniegts ziņojums par 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas izvērtēšanu un atzinumu par funkciju decentralizācijas iespējām uz vietējām pašvaldībām, kā arī attiecīgu likumprojektu, kurš bija aktīvs 11. un 12. Saeimā un ir pārņemts arī 13. Saeimas darba kārtībā. Līdz ar to, Ministru kabineta piedāvātais modelis, kas kā galveno uzstādījumu sevī ietver valsts un tās iedzīvotāju interesēs veidot vienotu pašvaldību teritoriju kopā ar valsts galvenajos attīstības plānošanas

dokumentos noteiktajiem reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centriem ir sabiedrībā, valdībā un Saeimā diskutēti un vērtēti kopš 2013. gada. Līdz ar to, kā jau minēju iepriekš, nevaru pievienoties konsilija slēdzienam, aicinot apturēt administratīvi teritoriālās reformas ieviešanu.”

Arī VARAM Reformu nodaļas vadītājs **Arnis Šults** vēlējis izteikt savu viedokli par konsilija slēdzienu un secinājumiem: “1) Uzskatu, ka būtu jāuzsver fakts, ka 2009. gads iezīmēja ne tikai teritoriālo reformu, bet arī funkcionālās reformas noslēgumu, proti, rajona pašvaldību reorganizācijas pabeigšanu, kuras rezultātā praktiski visas rajona pašvaldībās izpildāmās funkcijas tika nodotas vietējām pašvaldībām – novadiem. Tieši šis apstāklis, summējot vietējo un reģionālo (rajonu) pašvaldību funkcijas, kalpo par pamatojumu, kāpēc teritorijas tiek veidotas rajonu mērogos ap reģionālās un nacionālās nozīmes centriem. 2) Svarīgs dokuments, kas šajā materiālā nav pieminēts, ir 2013. gada 8. oktobra Ministru kabineta atzinums Saeimai par valsts tiesās pārvaldes funkciju decentralizācijas iespējām attiecībā uz vietējām pašvaldībām, kurš sagatavots saskaņā ar Rajona pašvaldību reorganizācijas likuma pārejas noteikumu 1. punktu. Te tiek iezīmēts galvenais secinājums, proti, sadarbībā ar ministrijām un pašvaldībām sagatavojot šo atzinumu konstatēts, ka ir virkne tiešās valsts pārvaldes funkcijas un uzdevumi, kurus būtu lietderīgi decentralizēt uz vietējām pašvaldībām, neveidojot apriņķu pašvaldības. Otrs dokuments, kas sagatavots un izskatīts Ministru kabinetā un apspriests Saeimā, ir minēta likuma pārejas noteikumos dotais uzdevums, proti, 2013. gadā izvērtēt 2009. gadā īstenoto administratīvi teritoriālo reformu, kur galvenie secinājumi ir: A) izskatīt iespēju veidot lielus novadus ap reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centriem; B) izstrādāt sistēmu, kā virzīt pašvaldību apvienošanu, lai nodrošinātu reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centru administratīvu sasaisti (centrs

un lauku teritorija vienā novadā) ar visām Latvijas lauku teritorijām. 3) Nav pieminēts, ka M. Kučinska vadītās valdības laikā tika virzīts 29 sadarbības teritoriju izveides projekts (likumprojekts), par kuru notika visaptverošas konsultācijas ar visām pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām, Sadarbības teritoriju likumprojekta virzību Ministru kabineta komiteja atbalstīja 2018. gada 8. janvārī. Minētais likumprojekts iezīmē to pašu algoritmu, veidot administratīvas teritorijas ap reģionālās un nacionālās nozīmes centriem. Iemesli, kāpēc likumprojekts netika izskatīts Ministru kabineta sēdē un virzīts uz Saeimu, ir neskaidri. 4) Nav uzsvērts, ka NAP 2014.–2020. gadam uzdot pilnveidot valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu, laika posmā līdz 2020. gadam. NAP 2014.–2020. gadam neparedz apriņķu pašvaldību izveidi. Aktīvs likumprojekts par apriņķu pašvaldību izslēgšanu no likuma starp lasījumiem Saeimā atrodas kopš 2013. gada.

Secinājums: Ņemot vērā iepriekšminēto par rajonu teritoriālo iedalījumu Latvijā līdz 2010. gadam, kā arī Lietuvas un Igaunijas pieredzi valsts pārvaldes darbībai rajonu teritorijās, nevaru piekrist slēdzienam, ka reforma ir atliekama un veicama papildus analīze. Reformas pamatu veido kopš 90. gadiem ar rajonu pašvaldību reorganizāciju saistīto kļūdu labojums saistībā ar šodien noteikto funkciju apjomu pašvaldībām un decentralizācijas perspektīvu. Uzskatu, ka kopš 2013. gada, kad konceptuāli tiek apspriests modelis veidot teritorijas ap reģionālās un nacionālās nozīmes centriem, reformas procesā ir sabalansēti ievēroti subsidiaritātes princips, vienlaikus radot līdzvērtīgas iespējas pašvaldībām izveidot spēcīgu pārvaldes organizāciju, racionāli izmantojot valsts un pašvaldību budžeta līdzekļus sabiedrības kopējās interesēs.”

Viedokļus apkopojā *Dr.oec. Raita Karnīte*,
LZA akademiķe

KLAJĀ NĀKUSI ENCIKLOPĒDIJAS “MUIŽAS LATVIJĀ. VĒSTURE, ARHITEKTŪRA, MĀKSLA” OTRĀ DAĻA

2019. gada 13. decembrī Rīgas domā, klātesot plašam interesentu lokam, LZA goda loceklis **Vitolds Mašnovskis** nodeva lasītājiem otro daļu (I–K) no sava fundamentālā veikuma vairāk nekā 1200 Latvijas muižu apzināšanā, izpētē un fotofiksācijā.

Otrais enciklopēdijas sējums aptver **93 muižas** alfabētiskā secībā. Vispirms tiek dota muižas atrašanās vieta un ekonomiskais raksturojums, tad īsa īpašnieku vēsture, akcentējot muižas pirmsākumus un beigas. Seko kungu mājas vai pils būvēsture un saimnieciskās apbūves ansambļa un parka raksturojums.

Izdevums tapis ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu, sadarbībā ar Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un Herdera institūtu Mārburgā, Vācijā. Izdevējs – SIA “DUE”.

Avots – SIA “DUE”
Foto – J. Brencis

LZA goda loceklis **V. Mašnovskis**, kultūras ministrs **Nauris Puntulis** un SIA “DUE” pārstāve **Inta Bērente-Strenga**

Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes vadītājs **Juris Dambis**, **I. Bērente-Strenga**, **V. Mašnovskis**, arhibīskaps **Jānis Vanags**, LZA prezidents **Ojārs Spārītis**

